

DE LOOP VAN HET LEVEN VAN ROB DU BOIS

Ik ben geboren op 28 mei 1934 in de Lutmastraat, op nummer 103, drie hoog, te Amsterdam. In 1936 verhuisden wij naar de Schipbeekstraat, waar we eerst op nummer 12, één hoog en later, sinds 1 september 1939, op nummer 15, drie hoog, woonden. De oorlog was voor mij de lagere-schooltijd: van 1940 tot 1946 bezocht ik de Vondelschool aan de Jekerstraat; daarna bezocht ik van 1946 tot 1953 het Vossius Gymnasium, waar ik de derde klas doubleerde. In 1953 deed ik het eindexamen B.

In 1953 begon ik aan de Universiteit van Amsterdam aan een studie geologie en wiskunde, die ik echter in maart 1955 afbrak om aan diezelfde Universiteit rechten te gaan studeren. In juni 1961 deed ik mijn doctoraal. In mijn studententijd was ik lid, korte tijd ook bestuurslid, van de studentenvereniging Olofspoot en redacteur van het 'literaire studentenblad Kaas & Brood'. Een groot woord voor het onregelmatig verschijnende gestencilde vodje, waaruit Thomas Rap overigens jaren later nog eens een bloemlezing heeft uitgegeven.

Mijn vader speelde (redelijk goed) viool en ik had daar als kind een gruwelijke hekel aan. Wel was ik geïnteresseerd in de grafiek die hij altijd voor zich op de standaard had staan. Krentenbrood noemde hij dat en hoewel ik het verband niet zag tussen dat papier en de krentenslof van een plak (twee en een halve cent) die ik 's zondags altijd van mijn oma bij de bakker in de Assendelftstraat mocht gaan kopen wilde ik dat krentenbrood wel eens nader bestuderen. En ik ging de muziek overschrijven, eerst, met de tong tussen de tanden, op gewoon papier, later op door mijn vader bij de Gebroeders Winter voor mij gekocht muziekpapier. Wat ik overschreef wist ik niet en als mijn vader het speelde vond ik het niet mooi, maar ik was en bleef bezeten van het fenomeen muziekschrijven.

Later, toen ik als achtjarige de lessen ging volgen op de Volksmuziekschool, bleek dat ik toch al het een en ander had opgepikt. Ik bleek al snel muziek te kunnen lezen en op het moment dat ik de relatie tussen de grafiek en het geluid door had begon ik met iets nieuws: 'componeren'. Ik had uiteraard geen flauw idee wat ik opschreef, maar het nieuwe was dat ik geen voorbeelden meer hoefde over te schrijven, maar gewoon kon schrijven wat ik wou. En heel langzamerhand begon wat ik opschreef ook betekenis te hebben. Ik kreeg vanaf september 1945 ook pianoles, bij To de Groot in de Geulstraat en ik ramde als dertien-, veertienjarige Polonaises van Chopin uit onze blikkerige oude Pleyel-piano, zonder dat iemand me verteld had hoe dat moest - To de Groot was zelf nooit veel verder gekomen dan Diabelli.

DE LOOP VAN HET LEVEN VAN ROB DU BOIS

Componeren bleef ik doen en toen ik in 1951 door bemiddeling van mijn vriend en schoolgenoot Maarten Bon bij de bevlogen muziekleraar Hans Sachs en later, na de dood van Hans Sachs in 1953 bij de pianopedagoge Trui Hart Nibbrig-de Graaff terecht kwam, leerde ik ook nog een beetje pianospelen. Omstreeks 1953 werden er voor het eerst stukken van me gespeeld, op schoolconcerten, maar ook in De Suite, toen nog in de Derde Helmersstraat. Langzamerhand leerde ik mensen uit de muziekwereld kennen - jonge componisten als Louis Andriessen, Peter Schat, maar ook ouderen als Daniel Ruyneman, Kees van Baaren en Matthijs Vermeulen. Bij Ruyneman, aan de Van Eeghenstraat op nummer 45 kwam ik tussen 1955 en 1960 bijna dagelijks aan huis - ik ordende zijn archief en hielp hem bij de administratie van de Nederlandsche Vereeniging voor Hedendaagsche Muziek. Samen organiseerden wij in de jaren 1957 tot en met 1960 de inmiddels in de muziekgeschiedenisboekjes opgenomen reeks kamermuziekconcerten 'Experimentele Muziek', waar Nederland voor het eerst kon kennismaken met mensen als Boulez, Stockhausen en Kagel. Toen Ruyneman langzamerhand te oud werd is die activiteit overgenomen door de door Kees van Baaren, Rudolf Escher en mijzelf opgerichte Stichting Nieuwe Muziek. Deze Stichting bestaat voorzover ik weet nog altijd, maar de revolutie brengt ze niet meer.

Als werkstudent probeerde ik natuurlijk baantjes in de muziekwereld te krijgen. Ruyneman betaalde me wel iets voor mijn archiefwerk, maar ik moest uiteraard meer verdienen. Zo maakte ik partituren voor de zanger en componist van Joodse liederen Hans Krieg, zo schreef ik voor Felix Hupka de oefeningen uit die hij aan zijn zangleerlingen (waaronder Sydney Poitiers, die ik daar een aantal keren heb ontmoet) opgaf, zo begon ik in 1958 partijen uit te schrijven voor de Stichting Donemus. Dat baantje heb ik er overigens nooit helemaal aan gegeven: nog altijd loop ik als ik geldgebrek heb naar Donemus toe om even wat partijen te maken. Niet dat het goed betaalt, maar soms is elk tientje er een.

Inmiddels was ik in al mijn agnostiek in 1957 muziekrecensent van het Dagblad Trouw geworden. Een tiental jaren heb ik, eerst als uitsluitende en karige broodwinning en later als aardige bijverdienste die hondebaan uitgeoefend, vanaf 1962 niet meer voor Trouw, maar voor het Haarlems Dagblad. Totdat ik in 1967 een vernietigende kritiek schreef over een stuk van Guillaume Landré, de toenmalige voorzitter van Buma en Stemra. Toen greep de heer Schaffers, onderdirecteur, in en wees mij op mijn arbeidscontract met Buma.

In maart 1962 werd ik opgebeld door een zekere heer Van Lienden. Die vertelde mij dat hij bij Buma werkte als hoofd van de buitendienst en dat hij als amateurmusicus blokfluit speelde. Hij nam daarvoor zo nu en dan lessen bij Frans Brügggen - ik was in die tijd zeer met Frans bevriend en hij had, bij een van die lessen, aan Paul van Lienden verteld dat hij een vriend had die meester in de rechten was en ook nog componeerde en die een baantje zocht. Van Lienden vroeg me eens te komen praten. Dat praten was heel gezellig - ik was in die tijd al als componist aangesloten bij Buma en Stemra, dus ik kende uiteraard Els Pellen (sous-chef van de afdeling Repartitie, in vele opzichten de schrik van de directie; zij was belast met de contacten met de aangeslotenen) en nu leerde ik ook anderen kennen. Maar vooreerst leidde het tot niets. En toen ik in mei 1962 getrouwd was en Centje en ik al gauw aan gezinsuitbreiding gingen denken was partijen en recensies maken toch geen voldoende basis. Ik heb toen maar eens geïnformeerd hoe het zat en dat leidde tot mijn aanstelling op 1 november als assistent van de heer Will Harmsen, chef van de repartitie Buma, tegen een salaris van vijfhonderd gulden in de maand.

DE LOOP VAN HET LEVEN VAN ROB DU BOIS

Op 1 oktober 1963 werd ik als opvolger van Harmsen hoofd van de repartitie en de documentatie; ik heb die functie tot 1 april 1970 uitgeoefend. In november 1969 was ik ziek geworden, overspannen zoals dat heet en omstreeks de jaarwisseling had ik mezelf voor de keus gesteld: weggaan bij Buma of aan de Directie voorstellen mij binnen het kader van Buma een andere functie te geven. Ik had, zoals dat mij steeds meer duidelijk was geworden, totaal mijn buik vol van het administratiekantoor. Op die overspannenheid laagde zich een longontsteking en toen heb ik meteen maar van de gelegenheid gebruik gemaakt om te stoppen met roken. Alles werd, met andere woorden, anders.

Ik ben nog altijd blij dat de toenmalige directie, Limperg, Willemsen en Verhagen, me niet weg heeft laten gaan. Dat heeft me de gelegenheid gegeven me op het gebied van het auteursrecht meer te bekwamen en me ook buiten direct Bumaverband met het auteursrecht bezig te houden. In 1971 trad ik als secretaris-penningmeester toe tot het bestuur van de Vereniging voor Auteursrecht, waar ik het genoeg mocht smaken mijn oude hoogleraar Hirsch Ballin, die nu opeens geen Professor meer heette, maar (net als zijn zoontje dat wij tegenwoordig zo dikwijls op de televisie zien) Ernst, terug te vinden. De Vereniging voor Auteursrecht was toen nog een zeer select clubje - het zou de moeite waard zijn te kijken of er nog ledenlijsten uit die tijd bestaan. Ik heb het geluk gehad dat in de veertien jaren van mijn secretariaat het auteursrecht zozeer in de belangstelling raakte dat het ledental van de Vereniging voor Auteursrecht explosief groeide. Ik heb mezelf aan die groei in vele opzichten mogen optrekken.

Vanaf het begin van mijn juridische leven in Buma is het me overkomen dat ik gevraagd werd inleidingen te houden of lessen te geven over auteursrecht. Zo heb ik een aantal keren voor leden van de vereniging van officieren van justitie (heet die niet de Nederlandse Vereniging van de Staande Magistratuur?) kleine cursussen mogen verzorgen, zo ben ik jarenlang docent geweest aan de Frederik Muller Academie waar ik de studenten die zich met het vak van muziekbibliothecaris bezig hielden in het auteursrecht onderwees, zo ben ik jarenlang betrokken geweest bij de danslerarenopleiding en bij de p.r.-opleiding van Henk van der Hilst. Merkwaardig fenomeen: er lijkt tegenwoordig voor dit soort onderwijs minder belangstelling te bestaan; de laatste jaren heb ik alleen nog aan enkele conservatoria iets over auteursrecht mogen vertellen. En uiteraard aan de rechtenstudenten die jaarlijks bij Buma op bezoek komen.

Een belangrijk moment was de oprichting, in 1977, van het tijdschrift AUTEURSRECHT, thans AMI. Het plan daartoe kwam uit de gezamenlijke koker van de voorzitter en de secretaris van de VVA en werd door de vereniging van harte gesteund. Ik ben met het resultaat van onze discussie op de Koninginneweg (waar Herman Cohen Jehoram toen nog woonde) nog altijd zeer tevreden, ik heb er veel van mijn energie in kwijt gekund en ik hoop dat een paar artikeltjes van mijn hand iets hebben kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van het auteursrecht in Nederland.

DE LOOP VAN HET LEVEN VAN ROB DU BOIS

Als, eerst, directie-assistent juridische zaken en, later, hoofd juridische dienst en, nog later, hoofd juridische en algemene zaken en, tenslotte, juridisch adviseur heb ik een grote hoeveelheid in hoge mate boeiende ontwikkelingen van nabij mogen meemaken. Eén ding deed ik al eerder: al in 1963 had Mr J. van Nus, de toenmalige directeur van Buma en Stemra, mij betrokken bij de tarief-onderhandelingen met de Nederlandse Radio Unie en met de Nederlandse Televisie Stichting. Maar nu kwam er van alles bij. Vele onderhandelingen met gebruikers, samen met Gé Lentink en Jan de Jong, later met hun opvolger Hein Endlich, maar ook veel contacten aan de andere kant, de kant van de auteurs. En contacten met de wetenschappelijke wereld - ik heb lang met het plan rondgelopen te promoveren en dan misschien helemaal de Universiteit in te duiken. Het is jammer dat het van een promotie nooit gekomen is, maar ik ben om verschillende redenen blij dat die duik in de Universiteit nooit heeft plaatsgevonden.

De aanduiding Hoofd Juridische Dienst was overigens in de jaren 1971 en 1972 een zeer weidse aanduiding voor de functie die ik bekleedde - beter ware geweest mij in die tijd een juridisch duvelstoeljagertje te noemen. Eerst zat ik helemaal in mijn eentje, later kon er een secretaresse af - in 1973 kwam er verandering, toen er een 'tweede jurist' werd benoemd: Herman Bruggink. Niet de eerste de beste, zoals ik toen mocht ondervinden en zoals de wereld inmiddels weet. Toen hij in 1976 wegging om bij Kluwer het uitgeverstvaks te leren heb ik dan ook met grote treurnis naar de lege stoel tegenover mij op onze kamer in de Marius Bauerstraat zitten kijken. De stoel werd na korte tijd tot mijn vreugde ingenomen door mijn vriend Willem-Jan Wegerif, maar die had andere besognes. De juridische dienst bleef weer een eenmanszaak tot op 1 april 1984 Hans Eijkelenboom het gelid kwam versterken.

Als hoofd juridische zaken had ik uiteraard een adviserende taak naar het bedrijf, maar ik vond zelf het optreden naar buiten altijd veel belangrijker en interessanter. Blijkbaar achtte de directie mij daarvoor ook geschikt, want ik werd inderdaad regelmatig op juridische public-relations tour gestuurd. Ik herinner me lange vergaderingen bij de oprichting van de Stichting Reprorecht in 1974, ik herinner me de reddingsoperaties voor SEBA waar Hans Keuls me omstreeks 1975 bij betrok, ik herinner me de eindeloze gesprekken met Paul Huf en, vooral, Sem Presser om tot een foto-bemiddelingsbureau te komen, ik herinner me de oprichtingsvergaderingen van de Stichting Beeldrecht en ik herinner me, uiteraard, CIBRA. Na de deconfiture van SEBA vond de Minister van Justitie het tijd worden om een Commissie Incasso, Beheer en Repartitie Auteursrechtgelden op te richten. Die commissie heeft geruime tijd gewerkt en gediscussieerd en heeft een aantal secretarissen versleten. Dat laatste punt leidde ertoe dat de voorzitter, het HR-lid Martens, mij uiteindelijk in arren moede heeft gevraagd het eindrapport te schrijven - ik ben daarvoor toen door Buma zes weken uitgeleend aan het Ministerie van Justitie. Al zeg ik het zelf, het is een aardig rapport geworden dat in de loop van de tijd een aantal aanbevelingen werkelijkheid heeft zien worden. Bij het Ministerie was evenwel geen geld aanwezig om het te laten vertalen. Jammer, want er bestond allerwegen, niet alleen in Nederland, belangstelling voor het CIBRA-rapport.

DE LOOP VAN HET LEVEN VAN ROB DU BOIS

Internationale auteursrechtelijke contacten had ik uiteraard via de zusterorganisaties binnen CISAC, zeker nadat ik in 1981 lid was geworden van de Commission Juridique et de Législation van CISAC. Maar ik had ze ook al via ALAI, waar ik, ik denk ongeveer in 1974, lid was geworden van het Comité exécutif. Het eerste ALAI-congres maakte ik in 1976 mee, in Athene. Daarna heb ik alle ALAI-congressen en -studiedagen mee mogen maken. Op enkele heb ik als inleider mogen fungeren: op het congres van 1978 te Parijs (honderdjarig bestaan van de ALAI) heb ik mijn verhaal 'L'auteur, son oeuvre et sa société' mogen vertellen en in 1993 heb ik het in Antwerpen over het morele recht van de componist gehad.

In de jaren zestig en zeventig was ik overigens een ware bestuurder. Zonder een chronologische volgorde aan te houden noem ik de Stichting Nieuwe Muziek, de Stichting Gaudeamus, de Stichting Donemus, de Stichting tot Beheer van het Nederlands Kamerorkest en het Nederlands Balletorkest, de Haarlemse muziekschool en het Muziekcentrum Zuid-Kennemerland, het Sweelinck Conservatorium, de Stichting Hans van Sweeden Fonds en ik denk dat ik er nog wel een paar zal zijn vergeten. Aan al deze bestuurslidmaatschappen heb ik omstreeks 1980 de brui gegeven - nadat ik uit het bestuur van het Nederlands Balletorkest was getreden ben ik nog enige tijd voorzitter geweest van de speciale, door het Ministerie van CRM in het leven geroepen, arbitrage-commissie die zich bezig moest houden met conflicten tussen het Nationaal Ballet, zeg Anton Gerritsen, en het Nederlands Danstheater, zeg Carel Birnie. Een heilloze commissie, die ik, geheel tegen alle regels en geheel in strijd met mijn opdracht, op een gegeven moment tijdens een zitting heb opgeheven. Jarenlang heb ik deel uitgemaakt van de Gemengde Commissie voor Advies en Bijstand in Culturele Zaken van de Gemeente Haarlem en van de Commissie Buitenlandse Betrekkingen van diezelfde Gemeente. Ik ben, voor zover ik weet, nu nog lid van twee besturen: ik ben voorzitter van de Stichting Haarlems Toneel en van de Maas-Nathan Stichting. Daarnaast bemoei ik me nog met het Haarlemse gemeentebestuur inzake de kunst op de scholen; ik ben voorzitter van de gemeentelijke commissie Kunstconfrontatie.

Zowel het componeren als het piano spelen was me bezig blijven houden. Ik schreef tussen 1960 en 1980 als een bezetene: wie de catalogus van Donemus bekijkt zal daar uit die periode van mijn hand een kleine honderdvijftig werken voor de meest uiteenlopende bezettingen tegenkomen. Twee keer werd mij in die tijd de Visser-Neerlandia prijs toegekend, de Gemeente Rotterdam bestelde bij mij een oratorium ter gelegenheid van dertig jaar bevrijding (dat inderdaad op 5 mei 1975 werd uitgevoerd). Een deel van het werk voor dat voor een gigantische bezetting van solisten, koor, twee orkesten, orgel, vier piano's en wat niet al geschreven stuk vond plaats in het Bumahuis aan de Marius Bauerstraat: Willem-Jan Wegerif heeft een niet gering deel van de tekst geschreven en zijn bijdragen werden uiteraard dagelijks besproken. Een ander stuk dat op succes mocht bogen was mijn balletmuziek MIDAS, geschreven voor het vijf en twintig-jarig bestaan van het Scapinoballet en door dat ballet in het jubileumjaar meer dan honderd keer opgevoerd. In die jaren figureerden mijn werken ook op de programma's van de grote internationale festivals: drie keer werd een werk van mij uitgevoerd op de Warschauer Herbst, twee keer op de Biennale van Zagreb, twee keer op het ISCM-festival, verschillende keren in het Holland Festival en in de Gaudeamus-muziekweken. Een enkele keer komt tegenwoordig zo'n uitvoering nog wel eens voor (1991 en 1992: het Festival van Boekarest), maar het sterretje lijkt wat dat betreft gedoofd. Componeren doe ik uiteraard nog altijd, maar met de leeftijd komt langzamerhand ook de wijsheid van het inzicht dat niet iedere opgeschreven noot de toets van de kritiek kan doorstaan - liever gezegd, dat maar heel weinig opgeschreven noten die toets overleven. Er komt dus domweg veel minder uit mijn handen en dat heeft weer onmiddellijke consequenties voor de belangstelling van de muzikwereld. Ik houd mezelf voor dat daar wel weer eens verandering in zal komen.

DE LOOP VAN HET LEVEN VAN ROB DU BOIS

Piano spelen heb ik sinds 1972 niet meer gedaan. Vroeger deed ik het heel veel, ook in het openbaar. Ik heb tussen 1953 en 1972 verschillende recitals gegeven, maar ik was voornamelijk bezig met moderne kamermuziek en later ook met moderne jazz. Ik noem een paar momenten in het leven van de pianist die ik niet meer ben: ca 1965 heb ik met Louis Andriessen veel moderne quatre mains-muziek gespeeld, op concerten en via de radio; tussen 1966 en 1971 heb ik met de violist-componist Will Eisma een viool-en-piano duo gevormd en daarmee radio-opnamen en concerten in Nederland, België, Frankrijk en Duitsland verzorgd. Tenslotte: van 1968 tot 1972 heb ik zeer nauw met Willem Breuker samengewerkt, eerst in zijn kwartet (Willem Breuker, rieten, Arjen Gorter, bas, Han Bennink, drums en RdB, piano), later in enkele Instant Composers Pool-formaties.

Tenslotte, sinds ik in 1970 als gast van de Roemeense regering het Enescu-festival in Boekarest had bezocht en daar veel vrienden had gemaakt ben ik bij Roemenië betrokken gebleven. Dat heeft geresulteerd in een actieve betrokkenheid bij een aantal Roemeense vluchtelingen en in een uiterst leerzame en effectieve samenwerking met de advocaat Willem van Bennekom. Die samenwerking heeft een tegenstribbelend Nederland geholpen aan een aantal nuttige nieuwe Nederlanders en heeft een aantal waardevolle mensen een nieuwe nationaliteit (niet altijd de Nederlandse) en ons een aantal goede vrienden en een pleegdochter gegeven. Daarbij heb ik me kunnen verdiepen in een bijzonder warrig en moeilijk, maar ook bijzonder interessant deel van het Nederlandse recht: het vreemdelingenrecht, waarvan ik nog altijd denk dat het een spiegel is waarin de beschaving van een land gereflecteerd wordt. Als ik tegenwoordig in die spiegel kijk kan ik onmogelijk trots zijn op mijn land.

En onderwijl was ik getrouwd met Centje. We hebben drie kinderen opgevoed en een pleegdochter opgevangen. Ik zou het zo, en met dezelfde, weer doen.

3-2-94, RdB